

Methode Wederzijds Begrip

Geert Rutten, Ellen van Wijk, Saskia Sleijster, Miranda Laurant

Datum: 22 juni 2021

Handreiking voor begripsvorming in samenwerkingsverband

INLEIDING

De zorgvraag verandert en er is een dreigende tekort aan zorgprofessionals. Daarnaast is er de verschuiving van het denken van Ziekte en Zorg (ZZ) naar Gedrag en Gezondheid (GG) en Mens en Maatschappij (MM). Gezondheidsproblemen worden complexer en zorg wordt bij voorkeur in de eigen omgeving gegeven. Het doel is dat mensen zo lang mogelijk **zelfredzaam** zijn. Dat kan ook samen met mensen die dicht bij hen staan. We noemen dat dan **Samenredzaamheid**. Deze uitdagingen vragen om een andere organisatie van de zorg.

Om dit te bereiken is een goede samenwerking tussen zorg- en welzijnsprofessionals en inwoners belangrijk. Door deze samenwerking kan passende zorg dicht bij huis worden geleverd [1]. Onderzoek heeft laten zien dat steun en hulp vanuit inwonerinitiatieven goed is voor de zelfredzaamheid en het welzijn van de zorgontvanger[2]. Bij inwonerinitiatieven kunnen ook taken worden overgenomen, bijvoorbeeld als er in de directe kring van de ontvanger iemand wegvalt [3].

Voor een goede samenwerking is het belangrijk dat iedereen in de samenwerking elkaar goed begrijpt [4]. Zorgverleners, welzijnswerkers en inwoners gebruiken soms andere woorden terwijl ze hetzelfde bedoelen of ze gebruiken dezelfde woorden, maar bedoelen er iets anders mee. Dat maakt samenwerken moeilijk. Duidelijke afspraken over begrippen is daarom een voorwaarde voor de samenwerking.

DOEL VAN DE HANDREIKING

De Handreiking genaamd Methode Wederzijds Begrip (link naar figuur) biedt handvatten om met elkaar in gesprek te gaan over kernbegrippen, waardoor men elkaar beter gaat begrijpen. Onduidelijkheid over begrippen hangt samen met de context, dat wil zeggen de praktijksituatie waarvoor de samenwerking wordt aangegaan; de partners die bij de samenwerking betrokken zijn en de gemeenschap waarin dat gebeurt. Bij verschillende samenwerkingsverbanden kunnen daarom verschillende begripsonduidelijkheden naar voren komen. Een beter begrip verbetert de samenwerking tussen zorg- en welzijnsprofessionals en inwonerinitiatieven en sociale netwerken. Een goede samenwerking draagt uiteindelijk bij aan gezonde en vitale inwoners en een beter welzijn in de gemeenschap.

DE METHODE WEDERZIJDIGS BEGRIP EN HET 4 Vs MODEL VAN NETWERKVORMING (link)

De Methode Wederzijds Begrip (link naar figuur) is een hulpmiddel bij het ontwikkelen van een samenwerkingsverband zoals een wijknetwerk. De eerste 4 stappen van deze methode vinden voornamelijk plaats in de fasen netwerk verkennen en vormen van het 4Vs model, maar kunnen zich daarna herhalen. De methode is iteratief, er kunnen dus ook stappen terug worden gemaakt.

Fase 1: Kennis maken en Doel bepalen

Doelen:

- Kennismaken met elkaar
- Het doel van het samenwerkingsverband helder krijgen

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de stichting KOH en gefinancierd door het Ministerie van VWS

- Een gezamenlijke visie en uitgangspunten vaststellen

Resultaat:

- Kennis en begrip van elkaar en elkaars perspectieven
- Wederzijds vertrouwen
- Vertrouwen in het samenwerkingsverband
- Een gezamenlijk doel en visie

Toelichting bij de fase

Deze fase is onderdeel van de stap Netwerk Verkennen van de 4Vs. Het is een essentiële fase om goed te starten: kennismaken en met elkaar het doel bepalen geeft identiteit aan een samenwerkingsverband. Vaak is men geneigd deze fase over te slaan, maar hier geldt zeker: een goed begin is het halve werk.

Een van de grootste valkuilen is dat in een samenwerkingsverband dezelfde begrippen worden gebruikt maar een verschillende betekenis aan gegeven wordt. Of dat er verschillende begrippen worden gebruikt maar hetzelfde bedoeld wordt. Het creëren van een gezamenlijke vertrekpunt en stip op de horizon vraagt een verkenning van verschillen en overeenkomsten in begrippen.

Door deze stap te doorlopen, creëer je een gezamenlijk vertrekpunt en een gezamenlijke stip op de horizon. Dit is de basis voor het vaststellen van de verschillen en overeenkomsten in begrippen. Dit voorkomt de nodige spraakverwarring. Het komen tot begripsverheldering is een belangrijke stap in de beginfase van een samenwerkingsverband, maar vraagt ook om voortdurend onderhoud naarmate het samenwerkingsverband zich verder vormgeeft en verankert. Daarnaast is het in sommige samenwerkingsverbanden zo dat men elkaar nog niet goed kent en is dit de gelegenheid om te bouwen aan wederzijds begrip en vertrouwen.

Adviezen voor het opstarten en begeleiden van het proces

Een goed proces van begripsverheldering staat of valt met een goede voorbereiding en begeleiding. Als randvoorwaarden voor het goed doorlopen van het proces, hebben we de volgende adviezen:

- Stel de groep samen. Idealiter werk je met minimaal 4 en maximaal 8 deelnemers. Indien een samenwerkingsverband groter is en het toch belangrijk is dat meer mensen deelnemen, kun je op sommige momenten die discussie vergen ervoor kiezen om uit elkaar te gaan in subgroepen. Zorg dat ik elke subgroep een mix van deelnemers uit de verschillende domeinen zit.
- Maak een planning. Bedenk hoeveel bijeenkomsten je wilt wijden aan het doorlopen van het proces. Het uitgangspunt is elke fase een bijeenkomst, maar de voortgang bepaalt de snelheid. Elke fase verdient immers voorbereiding en uitwerking.
- Zorg dat een fase wordt voorbereid. In de eerste bijeenkomsten is dat bijvoorbeeld een casus. In de vervolgbijeenkomsten is de uitwerking van de vorige bijeenkomst gespreksstof voor de volgende. Het uitwerken van de resultaten van een bijeenkomst laat ook zien of er voortgang zit in het proces.
- Faciliteer de bijeenkomst: zorg voor een gespreksruimte, flaps, stiften, koffie en thee, etc.
- Wijs een gespreksleider aan. De gespreksleider heeft een aantal belangrijke functies:
 - Begeleiden van het doorlopen van de Werkvormen. Doe dit door niet alleen aan te geven wat de volgende stap is, maar ook door het op gang houden van de gesprekken. Luister, vraag door, vat samen, trek conclusies en bekrachtig ieders inbreng positief.

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de stichting KOH en gefinancierd door het Ministerie van VWS

- Zorgen voor een gelijkwaardige inbreng van iedereen: komt ieders inbreng voldoende aan bod en wordt dit ook gelijkwaardig gewaardeerd?
- Wijs een notulist aan die ervoor zorgt dat conclusies en discussies na de bijeenkomst terug te lezen zijn. Hiermee zorg je voor de documentatie van het proces én de uitkomst.

Vragen die je aan elkaar stelt

- Wie zijn wij als groep?
- Wat zijn onze kwaliteiten?
- Waarom bestaan wij als samenwerkingsverband? Wat is onze essentie?
- Met welk vraagstuk houden wij ons bezig?
- Welk effect willen wij bereiken?
- Wie heeft baat bij wat wij gaan doen? En wat is dat dan?
- Wat gebeurt er als wij niets doen?
- Wat zijn onze leidende principes en waarden? Wat vinden we belangrijk?
- Wat zijn onze doelen?

Werkvormen: het vormen van een visie en een doel

Hieronder worden werkvormen beschreven die ingezet kunnen worden of die helpen om het goede gesprek met elkaar te voeren om kennis te maken, begrippen te verhelderen en gezamenlijk doel te formuleren.

Zie ook: [Toolbox Succesvol Samenwerken in Wijknetwerken](#) bij Netwerk Verkennen

Werkvorm 1: uitspreken van individuele intenties en ambities

Hang een aantal flaps op met op elke flap één van de volgende vragen.

- Wat is jouw intentie tot samenwerking? Denk aan: iets verbeteren, vernieuwen, delen, uitwisselen, creëren, etc. Probeer het zo nauwkeurig mogelijk op te schrijven.
- Waar blink je in uit? Waar ben jij goed in?
- Waar sta je voor? Wat zijn jouw waarden?
- Waar wil je naartoe? Welk effect wil je bereiken?
- Wat vind jij het bestaansrecht van het samenwerkingsverband? Wat gebeurt er als we dit niet doen?
- Ieder groepslid schrijft – zo mogelijk in een eigen kleur- zijn EIGEN antwoord op de vraag op de flap. Als iedereen dit voor heeft gedaan, licht elk persoon kort zijn antwoorden toe in een korte pitch.

Werkvorm 2: Gezamenlijke intenties en ambities

De uitkomsten van Werkvorm 1 zijn de basis voor gezamenlijke intenties en ambities. Per flap gaan jullie in gesprek met elkaar over de volgende vraag:

- wat zou het antwoord van dit samenwerkingsverband als groep moeten zijn?

Uitgangspunten bij het formuleren van een groepsantwoord per vraag zijn:

- Iedereen komt aan het woord
- Iedereen kan zich vinden in het antwoord

Werkvorm 3: Visie, doel (of ambitie) en resultaat samenwerkingsverband vaststellen

De vorige twee werkvormen leiden tot laatste onderdeel van deze stap. Bedenk met elkaar een werkwijze om vanuit voorgaande informatie een 'publiceerbare' tekst samen te stellen, waarin staat:

- Dit is onze essentie:
- Dit is onze visie:
- Dit is ons doel of onze ambitie:

Als iedereen tevreden is over deze tekst, ondertekenen de groepsleden dit document. Bij elke volgende stap kan deze tekst erbij worden gepakt als richtlijn en hulpmiddel.

Fase 2: Begrippen kiezen

Doelen:

- Zorgvuldig begrippen kiezen waarvoor verheldering nodig is
- Inzicht krijgen wat deelnemers belangrijk vinden door het keuzeproces

Resultaat:

Begrippen die verhelderingen verdienen en voortkomen uit een concrete praktijksituatie, of passen bij het gestelde doel in fase 1, zijn geïnventariseerd.

Toelichting bij de fase

In deze eerste fase van begripsvorming kies je met elkaar een aantal begrippen waarmee je het proces van begripsverheldering ingaat. Door zorgvuldig met elkaar de meest geschikte begrippen te kiezen, krijgt dit proces de meeste waarde. Door deze fase ontdek je ook van elkaar wat je belangrijk vindt en hoe je tegen bepaalde situaties en begrippen aankijkt.

Welke begrippen dit zijn is dus afhankelijk van de lokale context. In het veranderend zorglandschap zijn wel enkele voorbeelden te noemen, deze zijn ter illustratie vermeld in onderstaande box.

Welke begrippen lenen zich voor gezamenlijke begripsvorming?

- Begrippen die vaak worden gebruikt als je met elkaar in gesprek bent (bijv. inwoner, client)
- Begrippen waar men een verschillende betekenis aan geeft of een verschillend perspectief op heeft (bijv. goede zorg. Wat is goede zorg?)
- Begrippen die worden gebruikt om het 'systeem' werkbaar te maken (bijv. nuldelijn.. Wie zijn dat? Wat willen we hiermee duidelijk maken?)
- Begrippen die onderdeel zijn van jargon
- Begrippen die niet meer passen in deze tijd en toe zijn aan vernieuwing, bijvoorbeeld door veranderingen in de maatschappij
- Begrippen die van belang zijn voor de samenwerking en waar onduidelijkheid en tegenstelling over is

Vragen die je aan elkaar stelt

- Welke begrippen gebruiken wij opvallend vaak?
- Welke begrippen geven de essentie van ons werk weer?
- Welke begrippen geven de essentie van onze visie van het samenwerkingsverband weer?
- Welke begrippen passen bij het doel van onze samenwerking?
- Over welke begrippen weten we nu al dat er soms begripsverwarring bestaat?

Werkvormen

Hieronder zijn aantal werkvormen beschreven die ingezet kunnen worden om begrippen te kiezen.

Werkvorm 1: Begrippen selecteren op basis van praktijkcasus

- **Vorbereiding: Selecteer een casus die representatief is voor de partners in en het doel van het samenwerkingsverband en deel deze casus met collega's.**
- **Verdeel de rollen**
 - o 1 gespreksleider
 - o 1 of 2 observanten
 - o Deelnemers
- **De deelnemers gaan in gesprek over de casus.**
 - o Wat is het probleem?
 - o Wat is de gewenste uitkomst?
 - o Wat maakt het complex?
 - o Hoe wordt deze casus op dit moment aangepakt?
 - o Wat is mijn professionele rol in deze casus en wat verwacht ik van de partners
 - o Wie is waarvoor verantwoordelijk
 - o Waarover verschillen we van mening?
 - o Hoe komt dat?
- **De gespreksleider leidt het gesprek**
- **De observant noteert tijdens het gesprek woorden die vaak worden gebruikt en die voldoen aan één of meer criteria**

Werkvorm 2: begrippen op basis van de criteria

- Ieder voor zich bekijkt het lijstje met criteria van begrippen die zich lenen voor begripsvorming
- Bedenk per criterium een of meer begrippen die voldoen aan het criterium
- Voeg alle begrippen van iedereen samen en bekijk de overlap.

Werkvorm 3: Begrippen kiezen

- Vanuit Werkvorm 1 en/of 2 is een lijst met begrippen voortgekomen. Deze schrijf je op een flap en hang je op in de ruimte
- Iedere deelnemer krijgt vijf stickers. Hij/zij verdeelt deze stickers over de begrippen die zijn/haar voorkeur hebben voor begripsverheldering
- De begrippen met de meeste stickers worden gekozen.
- Less is more! Dus 4 of 5 begrippen is al heel mooi om mee te starten.

Fase 3: Betekenis geven

Doelen:

- Uitwisselen van ideeën, denkbeelden en betekenissen van de gekozen begrippen
- Inzicht krijgen in betekenisgeving en perspectieven van de groepsleden en daarmee overeenkomsten en verschillen constateren

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de stichting KOH en gefinancierd door het Ministerie van VWS

Resultaat:

Inzicht in betekenisgeving en perspectieven van alle deelnemers t.a.v. de begrippen. Het is duidelijk waar het verschil in betekenisgeving vandaan komt. Waarover is consensus nodig om goed samen te kunnen werken?

Toelichting bij de fase

Deze stap is een verkenning van de inhoud t.a.v. de begrippen. Hier worden alle denkbeelden, perspectieven en betekenissen met elkaar gedeeld en verhelderd. Er worden nog geen keuzes gemaakt en geen gezamenlijke standpunten geformuleerd. De verzameling aan denkbeelden biedt basis voor dialoog. Het wordt helder waar mogelijk toch al consensus is en waar verschillen in mening, uitgangspunt of perspectief zijn. Of waar 'de buitenwereld' of andere beroepsgroepen/ contexten anders over denken.

Door het voeren van het gesprek kunnen in deze fase nog nieuwe begripsonduidelijkheden naar voren komen. Maak dan een korte stap terug naar fase 2 en stel vast of deze begrippen ook om verheldering vragen.

Vragen die je aan elkaar stelt

- Wat verstaat iedereen onder een bepaald begrip?
- Welke denkbeelden liggen hieraan ten grondslag?
- Waarover zijn we het eens?
- Waarover bestaan verschillende denkbeelden en/of perspectieven?

Hieronder zijn aantal werkvormen beschreven die ingezet kunnen worden om het proces van betekenisgeving te doorlopen.

Werkvorm 1: informatie zoeken

- Verdeel de begrippen over de groepsleden
- Elk groepslid gaat ten aanzien van een bepaald begrip op zoek naar informatie en definities. Bronnen die hierbij gebruikt kunnen worden, zijn o.a.:
 - Websites van kenniscentra en beroepsverenigingen
 - (online) artikelen
 - Boeken
 - Beleidsstukken van betrokken organisaties
- Probeer minimaal drie verschillende definities van een begrip te vinden. Duidt de verschillen en overeenkomsten. Waardoor ontstaan deze?

Werkvorm 2: Brainstorm

- Schrijf alle begrippen op een flap
- Zet een kookwekker op bijv. 15 minuten
- Iedereen schrijft al zijn associaties bij een bepaald begrip op de flappen. Niets is fout en alles mag opgeschreven worden. Er wordt nog niets bediscussieerd.
- Zet de kookwekker op 5 minuten
 - Ieder groepslid omcirkelt per flap de essentie/ kern van wat is opgeschreven
 - Ieder groepslid onderstreept woorden waaruit een visie, standpunt of zienswijze blijkt

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de stichting KOH en gefinancierd door het Ministerie van VWS

Werkvorm 3: Benoemen verschillen en overeenkomsten en achterhalen achterliggende perspectieven

- Indien stap 1 en 2 beiden zijn uitgevoerd, worden de resultaten gebundeld en samengevat
- Werk in duo's per begrip: waarover is consensus? Waarover bestaan verschillen? Welke perspectieven liggen ten grondslag aan dit verschil?

Werkvorm 4: Evalueren werkwijze

- Benoem met elkaar welke Werkvormen en vragen efficiënt zijn en welke minder.
- Bekijk nog eens het visiedocument uit stap 1. Wat valt op als je dit nu leest?

Fase 4: Definities vaststellen

Doelen:

Vaststellen van de betekenis van begrippen die je als samenwerkingsverband hanteert en die aansluit bij de eerder geformuleerde visie en doelen.

Resultaat:

Er is wederzijds begrip en/of een eenduidige definitie van de verschillende begrippen en waar wenselijk zijn nieuwe begrippen geformuleerd. Er is nagedacht en er zijn voorbereidingen getroffen voor een implementatiestrategie.

Toelichting bij de fase

Discussie en dialoog hebben de functie om elkaar beter te leren begrijpen. Begrippen worden door middel van in gesprek te gaan met elkaar gedefinieerd. Voorgaande stap was nodig om te keuzes te creëren (divergeren), deze stap is bedoeld om keuzes te maken (convergeren). Vanuit alle verschillende betekenissen, perspectieven en definities ontstaan enkele mogelijkheden waarover men het eens moet worden:

- Er wordt een keuze gemaakt om het verschil accepteren als er wederzijds begrip is over de verschillende definities;
- Er wordt een nieuwe, eigen definitie geformuleerd die past bij doel en visie van de samenwerking en de bijbehorende uitgangspunten en perspectieven worden benoemd;
- Er wordt bij een bestaande of een nieuwe definitie ook een nieuw begrip geformuleerd als de situatie daar om vraagt.

Discussies liggen hier op de loer. Met onderstaande Werkvormen kunnen jullie ervoor zorgen dat je in dialoog blijft.

Kader/handvatten voor deze stap: dialoog. Eerst begrijpen, dan begrepen worden.

Een dialoog is nodig om tot consensus te komen. Gelijkwaardigheid en luisteren naar elkaar staan centraal. De ideeën van de ander voegen iets toe en zijn geen concurrerende mening. Je probeert de ander echt te begrijpen. Wanneer iets niet helemaal duidelijk is vraag je door tot dat wel het geval is. Je vult elkaar aan in plaats van elkaar tegen te spreken.

Vragen die je aan elkaar stelt

- Begrijpen we elkaar?
- Vinden we een eenduidige definitie nodig?
 - Indien nee, welke verschillen in betekenisgeving mogen blijven bestaan?

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de stichting KOH en gefinancierd door het Ministerie van VWS

-
- Indien ja, hoe definiëren we het dan?
 - Vinden we een nieuw begrip nodig?
 - Welk begrip kiezen we?
 - Hoe verhoudt zich dit tot onze visie en ons doel?
-

Werkvormen

Hieronder zijn aantal werkvormen beschreven die ingezet kunnen worden om nadat je de begrippen hebt besproken de uiteindelijk gekozen definities vast te stellen.

Werkvorm 1: Dialoog aangaan

Ga met elkaar de dialoog aan over de definities van de begrippen.

- Spreek uit wat volgens jullie de kern is van een begrip en waarom. Gebruik hierbij het eerder gemaakt document met jullie visie en doel.
- Ontdek met elkaar wat de oorzaken zijn van de verschillen en overeenkomsten in definities, perspectieven en uitgangspunten
- Formuleer met elkaar de definities van de begrippen

Werkvorm 2: hulpmiddelen voor een dialoog

Om ervoor te zorgen dat jullie in dialoog blijven, is er een aantal hulpmiddelen:

- LSD: Luisteren, Samenvatten en Doorvragen.
- Talking stick: alleen degene met de talking stick is aan het woord, de anderen luisteren en stellen vragen
- Stel een gespreksleider aan die de dialoog bewaakt

Werkvorm 3: Definities vastleggen

De vorige twee Werkvormen leiden tot laatste onderdeel van deze stap. Bedenk met elkaar een werkwijze om vanuit voorgaande informatie een 'publiceerbare' tabel samen te stellen, waarin staat:

- Het begrip
- De definitie waarover consensus is
- De eventuele verschillen die er zijn
- De visie, doelen en perspectieven die ten grondslag liggen aan jullie duiding van dit begrip

Bijlage: voorbeeld Begrippenkader vanuit Adviesgroep Samenredzaamheid

Fase 5: Implementatie en evaluatie: brug naar de praktijk

Doelen:

Een plan maken om ervoor te zorgen dat nieuwe definities en begrippen hun weg naar de praktijk van het samenwerkingsverband vinden en hoe men elkaar in de toekomst blijft begrijpen. De impact en de gevolgen van de begripsvorming voor de werkwijze als samenwerkingsverband bepalen

Resultaat:

Er is een plan voor inbedding van de definities en begrippen in de dagelijkse praktijk van het samenwerkingsverband en voor het verankeren van het wederzijdse begrip. Het is voor iedereen helder hoe de begripsvorming de samenwerking en werkwijze beïnvloedt.

Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met de stichting KOH en gefinancierd door het Ministerie van VWS

Toelichting bij de fase

Deze fase past in de stap Netwerk Verankeren van de 4 Vs van netwerkontwikkeling. Begripsvorming heeft gevolgen voor verdere samenwerking. Jullie begrijpen elkaar hierdoor beter en er is minder spraakverwarring. Keuze voor definities vanuit jullie visie en doelen hebben ook consequenties voor volgende stappen in samenwerking. Bijvoorbeeld in de aanpak van een 'casus'. Of in de omgang met inwoners, cliënten, groepen en andere stakeholders.

Het toepassen van nieuwe definities en begrippen gaat vaak niet vanzelf. Ook kunnen in een latere fase nog nieuwe begripsonduidelijkheden naar voren komen, bijvoorbeeld als een nieuwe partner aansluit. Om ervoor te zorgen dat jullie de nieuwe definities en begrippen in de praktijk uitdragen en dat je elkaar op de langere termijn blijft begrijpen, maak je in deze fase een plan voor het gaan en blijven gebruiken van de definities en begrippen en voor het evalueren van het wederzijdse begrip op de langere termijn.

Kader/handvatten voor deze stap

Voor een goede implementatie is een gevoel van eigenaarschap van belang. De partners die betrokken zijn bij het proces van begripsvorming zullen dat eigenaarschap voelen, maar dat geldt niet per sé voor hun achterban. Het is dus van belang de achterban in een vroeg stadium op de hoogte te brengen van dit proces en de tussentijdse resultaten. Door bijvoorbeeld de mogelijkheid om feedback te geven raken zij ook meer betrokken bij het proces. Feedback van de achterban voegt bovendien iets toe aan het proces van begripsvorming.

Vragen die je aan elkaar stelt

- Wat is de impact van onze definities?
- Hoe bepalen de definities onze samenwerking?
- Hoe bepalen de definities onze werkwijze?
- Hoe zorgen we ervoor dat we de nieuwe definities en begrippen gaan en blijven toepassen?
- Hoe zorgen we ervoor dat nieuwe deelnemers in het netwerk bekend raken met de definities en begrippen en ze gaan gebruiken?
- Hoe lang is dit proces van begripsvorming, incl. visiedocument, houdbaar?
- Hoe houden we er zicht op of definities en begrippen nog actueel zijn en of er geen nieuwe begripsonduidelijkheden (zijn) ontstaan?
- Wat zou het nodig maken om het proces (deels) opnieuw te doorlopen?
- Wat spreken we daarover concreet met elkaar af?

Werkvormen

Hieronder zijn aantal werkvormen beschreven die ingezet kunnen worden om ervoor te zorgen dat de begrippen ook daadwerkelijk worden gebruikt en de consequenties van de nieuwe definities te overzien.

- Zie [Toolbox Succesvol Samenwerken in Wijknetwerken](#) bij Netwerk Verankeren

Werkvorm 1: Feedback van derden

- **Ieder groepslid legt beide documenten (het visiedocument uit fase 1 en het begrippendocument uit fase 4) voor aan een collega of samenwerkingspartner buiten jullie samenwerkingsverband**
 - Wat valt voor deze persoon op?
 - Wat betekenen deze begrippen voor het werken in de praktijk?
- **Voeg alle feedback bij elkaar en vat het samen. Welke aanwijzingen voor gebruik in de praktijk komen hieruit voort?**

Werkvorm 2: doordenken van consequenties

- **Selecteer samen een casus**
- **Neem jullie visie en doelen als uitgangspunt**
- **Lees de definities nogmaals: hoe verandert de werkwijze n.a.v. deze definities? Deze veranderingen kunnen ook subtiel zijn. Bijvoorbeeld:**
 - De wijze waarop je met je doelgroep in gesprek gaat
 - De wijze waarop je met stakeholders in gesprek gaat
 - De manier van samenwerken
 - De woorden die je kiest in je communicatie
 - Een verandering in mensen die je betreft
 - De manier waarop je met elkaar naar buiten treedt

Werkvorm 3: afspraken maken

- **Maak samen een lijstje van afspraken n.a.v. Werkvorm 2.**
- **Maak samen afspraken over de wijze waarop je het proces evalueert**

Literatuur

1. Taskforce_JZoJP: **De juiste zorg op de juiste plek. Wie durft?** In. Den Haag: Ministerie van VWS; 2018.
2. Reeves D, Blickem C, Vassilev I, Brooks H, Kennedy A, Richardson G, Rogers A: **The contribution of social networks to the health and self-management of patients with long-term conditions: a longitudinal study.** *PLoS One* 2014, **9**(6):e98340.
3. Vassilev I, Rogers A, Blickem C, Brooks H, Kapadia D, Kennedy A, Sanders C, Kirk S, Reeves D: **Social networks, the 'work' and work force of chronic illness self-management: a survey analysis of personal communities.** *PLoS One* 2013, **8**(4):e59723.
4. Kluft M: **Samenwerken in de wijk. Tien vragen rondom de samenwerking tussen sociale wijkteams en andere professionals** In. Utrecht: Movisie; 2016.